

TRINOVO CONSULTING

Utredning kring kravet på certifiering av pannoperatörer

V 1.0 22 augusti 2022

Innehåll

1	Inledning	3
2	Beskrivning av studiens metodik och genomförande	3
2.1	Studiens genomförande.....	4
3	Beskrivning av företagets process och kostnader kopplat till certifiering av pannoperatörer enligt AFS 6	
3.1	Företagets process och kostnader kopplat till att tillhandahålla certifikat för pannoperatörer samt hantering av årlig rapportering	6
4	Kostnader för att följa regelverket	9
4.1	Kostnad för att följa regelverket per certifierad pannoperatör	9
4.2	Kostnad för att följa regelverket per panna	10
4.3	Kostnader som inte tagits med i beräkningar	11
5	Bedömning av de totala kostnaderna för att följa regelverket kring certifiering av pannoperatörer	11
5.1	Inledning	11
5.2	Uppräkningsbas och justeringar	12
5.3	Totala uppräknande kostnader.....	12
6	Kvalitativa aspekter på AFS:s regelverk kring certifiering av pannoperatörer	13
6.1	Kompletterande observationer	13
7	Sammanfattning och slutsatser	13

1 Inledning

Sedan 2017 har Arbetsmiljöverket omarbetat reglerna kring trycksatta anordningar (6 kap. AFS 2017:3). Syftet med föreskrifterna (AFS 2017:3) är att förebygga ohälsa och olycksfall vid viss användning av trycksatta anordningar genom att precisera och komplettera Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS 2006:4) om användning av arbetsutrustning. Anledningen till att Arbetsmiljöverket omarbetat föreskrifterna var att förenkla bedömningen av kunskaperna genom att pannpersonalens grundläggande kunskaper ska säkerställas genom certifiering. Reglerna kräver sedan tidigare att en panna ska övervakas antingen genom ständig övervakning eller övervakning vid jämna intervall, avgörandet görs av kontrollorgan i samband med en riskbedömning. Utöver övervakning kräver de nya reglerna att minst en av operatörerna som övervakar pannan ska vara certifierad. En arbetsgivare är därmed skyldig att se till att en pannoperatör har den kompetens som krävs av aktuella pannor genom personcertifiering, där kravet är godkänt resultat på ett teoretiskt prov. I maj 2022 meddelade Arbetsmiljöverket att de beslutat att göra en översyn av reglerna gällande kravet på certifiering av pannoperatörer som var tänkt att träda i kraft 1 december 2022¹.

Arbetsmiljöverket gjorde 2016 en konsekvensutredning av förslaget, där tillkommande kostnader för företagen samt konsekvenser i form av administrativ tid identifierades. Det har därefter uppmärksammats att kostnaderna sannolikt är betydligt högre, då det finns tillkommande kostnader som inte inkluderades och som inte är ett direkt krav av lagstiftning, men som anses nödvändiga för att uppfylla de nya reglerna.

För att få en mer realistisk bild av kostnaderna och konsekvenserna som uppstår för företag att certifiera pannoperatörer, har en kompletterande studie beställts av Näringslivets Regelnämnd NNR. Studien har medfinansierats av Trä- och Möbelföretagen (TMF) samt Lantbrukarnas Riksförbund (LRF).

Studien har genomförts av Trinovo Consulting AB under överinseende av en styrgrupp bestående av:

- August Liljeqvist, Näringslivet Regelnämnd NNR
- Åsa Samuelsson, Trä- och Möbelföretagen
- Maja Persson, Lantbrukarnas Riksförbund
- Håkan Johansson, Lantbrukarnas Riksförbund

2 Beskrivning av studiens metodik och genomförande

Undersökningen är baserad på den s k Standardkostnadsmodellen. Modellen går i korthet ut på att genom kvalitativa intervjuer kartlägga processen hur företagen arbetar samt uppskatta vilka resurser de lägger ned för att följa den aktuella lagstiftningen. Denna metodik användes även tidigare av Nutek/Tillväxtverket vid regeringsuppdrag för att mäta företagens administrativa kostnader.

¹ Bestämmelserna om personcertifiering var tänkt att börja gälla 1 december 2020 för pannor i kategori 1–2, och 1 december 2022 för pannor i kategori 3–4. Bestämmelserna sköts sedan upp så att samtliga kategorier skulle börja gälla 1 december 2022.

Resultaten från intervjuerna standardiseras sedan vilket innebär att process och tidsåtgång slås fast. Inom ramen för Standardkostnadsmodellen ingår också att utifrån underlaget räkna upp regelverkets indikativa totala kostnader.

Ett centralt begrepp i Standardkostnadsmodellen är "normaleffektivt företag". Detta innebär att de företag som intervjuas varken ska vara mer eller mindre effektiva än ett genomsnittligt företag samt att de har normal kännedom om regelverk samt normala processer och IT-stöd för att fullgöra lagstiftningens krav.

2.1 Studiens genomförande

Kartläggning av lagstiftning:

I ett första steg har en kartläggning och nedbrytning av föreskriften gjorts i syfte att identifiera de krav som regelverket medför. Kraven i undersökningen har sitt ursprung 6 kap. AFS och omfattar:

- 6 kap. 4 § AFS: Arbetsgivaren ska se till att kompetensen hos minst en av de som deltar i övervakningen av en panna i klass A eller B har bedömts överensstämma med kraven för pannoperatör i bilaga 2. Bedömningen ska vara utförd av ett certifieringsorgan.
- 6 kap. 5 § AFS: En arbetsgivare som låter pannoperatör övervaka en panna i klass A eller B ska dokumentera uppdraget. Dokumentet ska,
 - Identifiera den pannoperatör som har uppdraget,
 - Upplysa om vilka uppgifter som ingår i uppdraget, och
 - Ange hur arbetsgivaren säkerställt att § 4 är uppfylld.På ett gemensamt arbetsställe ska den samordningsansvariga arbetsgivaren ha rutiner för att säkerställa att den som övervakar en panna har ett dokument enligt första stycket från sina respektive arbetsgivare. Arbetsgivaren ska en gång per kalenderår ge certifieringsorganet kopior av det dokumenterade uppdraget, som en bekräftelse av att pannoperatörerna övervakar pannor som motsvarar certifikatets kategori.
- Bilaga 2 – Certifiering av pannoperatörer som ska övervaka panna i klass A eller B: Bilagan beskriver certifikatets innehåll, krav på färdigheter och kunskap samt giltighetstid.

Genomförande av intervjuer:

Med kartläggningen som bas har djupintervjuer med sex företag genomförts. Vid intervjuerna har företagets processer för att tillhandahålla certifiering och hantera administration kartlagts, inklusive en uppskattning av hur mycket intern tid som går åt till att hantera respektive processteg. I och med att regelverket ännu inte trätt i kraft så har inte alla intervjuade företag certifierat sina pannoperatörer, men de bedöms ändå ha en god uppfattning om kostnaden då de utfört förberedelser samt gjort bedömningar av kostnader och tagit emot prisförslag från certifieringsorganen. Vid intervjuerna har också mer kvalitativa aspekter av regelverket fångats upp. Dessa redovisas i kapitel 6.

Standardisering:

Utifrån intervjuerna har en standardiserad process för hur regelverket hanteras tagits fram. I samband med det standardiserades också de tider och/ eller kostnader som direkt är kopplade till hanteringen av certifiering av pannoperatörer. Tiderna/ kostnaderna tar sin utgångspunkt i medelvärden beräknade på uppgifter från företagen som intervjuats. I metoden ingår dock att en justering kan ske

för resultat som inte bedöms som normaleffektiva, till exempel kostnader som är ett resultat av en process som inte uppfyller lagstiftningen krav.

Vad gäller lönekostnader för pannoperatörer och de som hanterar administrationen kring certifiering av pannoperatörer har studien utgått från SCB:s² yrkesgrupper 8191 *Drifttekniker vid värme- och vattenverk* samt 1292 *Övriga administrations- och servicechefer* för:

YRK	Roll	Definition	Månadslön, medelvärde
8191	Drifttekniker vid värme- och vattenverk	Styr och övervakar anläggningar och maskiner som framställer och distribuerar elektricitet, ånga och hetvatten. Styr anläggningar för bränning av avfall samt för upptagning, rening och distribution av vatten. Styr kyl- och ventilationsmaskineri	34 500 SEK
1292	Övriga administrations- och servicechefer	Verksamhetsnära chef, underställd mellanchef, direkt underställd verkställande direktör eller motsvarande. Högsta chef i företag utan chefshierarki som utför specialiserade tjänster inom annan administrations- och serviceverksamhet. Planlägger och leder den dagliga verksamheten samt ansvarar för personal på intern administrativ- och servicefunktion.	53 100 SEK

Uppräkning:

I ett avslutande steg har en uppräkning av de totala företagskostnaderna gjorts. Uppräkningen är baserat på samma antaganden som Arbetsmiljöverkets gjorde i konsekvensanalysen för jämförbarhet, där antal pannor uppskattades utifrån den statistik som kontrollorganen redovisat på samordningsmöten.

De uppräknade kostnaderna ska ses som indikationer då de alltid i någon mån bygger på antaganden för faktorer som kan vara svåra att få fram genom officiell statistik. De antaganden som gjorts redovisas tydligt och deras påverkan på resultatet redovisas nedan därför också i en känslighetsanalys.

Övrig relevant information:

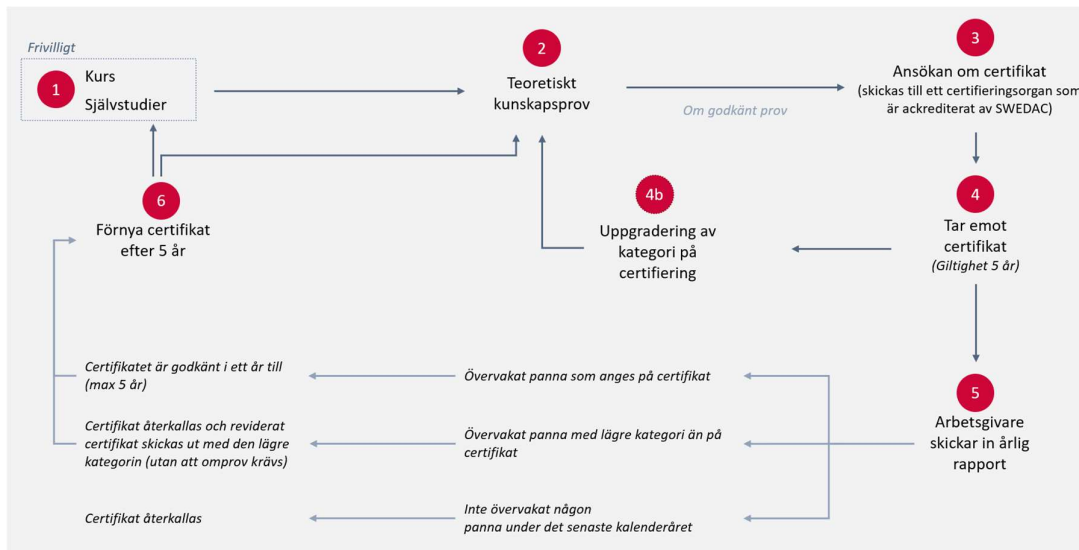
Utöver den kvantitativa redogörelsen, redovisas också mer kvalitativa kommentarer som fångats upp vid intervjuerna, till exempel hur företag tycker lagstiftningen fungerar.

² Källa: SCB - Hjälpmedel för kodning av yrke eller befattning 2021, enligt SSYK

3 Beskrivning av företagets process och kostnader kopplat till certifiering av pannoperatörer enligt AFS

De kartlagda processerna redovisas nedan i sin helhet. Samtliga processteg är inte en direkt konsekvens av lagstiftningen, men i de fall som de ansetts nödvändiga av de intervjuade företagen för att uppfylla lagstiftningens så har de inkluderats.

Process 1: Övergripande process för att tillhandahålla certifiering och hantera årlig rapportering

3.1 Företagens process och kostnader kopplat till att tillhandahålla certifikat för pannoperatörer samt hantering av årlig rapportering

Utifrån intervjuerna kan konstateras att processen i stort ser likadan ut med några mindre skillnader beroende på företagsstorlek. De kostnadsparametrar som använts vid beräkningen är:

- Administration- och servicechef: 53 100 kr/ månad³
- Drifttekniker vid värme- och vattenverk: 34 500 kr/ månad⁴
- Sociala avgifter samt pension, schablon: 50% påslag på bruttolönekostnaden
- Overhead (lokaler, möbler, kontorsmaterial med mera) schablon: 25%⁵ påslag på bruttokostnad inklusive sociala avgifter, pension
- Andra direkta kostnader: Baserat på uppgifter från intervjuade företag samt prislistor från de ackrediterade kontrollorganen som utför prov, utbildning med mera.

³ Källa: SCB, 2021

⁴ Källa: SCB, 2021

⁵ Motsvarande schablon har tidigare använts i Tillväxtverkets mätning av administrativa bördor.

Process 2: Tillhandahålla och hantering av certifiering för pannoperatör

1. **Utredning av behov, planering etc.:** I ett första steg behöver en administratör/ chef utreda behovet av antal/ vilka pannoperatörer som skall certifieras samt budgetera och boka in pannoperatör/er på utbildning och provtagning. Denna siffra kan variera beroende på företagsstorlek, då det krävs mer förarbete om exempelvis ett företag skall anordna utbildning och provtagning på plats. Vid mindre bolag kan det däremot ta kortare tid då det finns färdiga utbildningar som går att boka online. För beräkningarna används därmed snittvärdet per certifierad pannoperatör vid uppräknig.

Utifrån intervjuer så tar detta i snitt ca 50 min per pannoperatör som skall certifieras, vilket innebär en total kostnad ca 535 kr för en administratör/ servicechef per certifierad pannoperatör.

2. **Utbildning:** Utbildningsmomentet är inte ett obligatoriskt krav enligt lagstiftningen, men samtliga intervjuade företag anser att utbildning innan provet är nödvändigt för att operatörerna ska klara kunskapsprovet. Utbildning kan ske i olika former och omfattning. Det vanligaste är att pannoperatörer går en utbildning om tre arbetsdagar. Större företag låter en konsult komma till deras lokaler för att utbilda på plats, medan mindre företag låter sina anställda åka i väg på utbildning vilket också medför ytterligare kostnader för transport och eventuell övernattnig. Transport- och övernattningskostnader har dock inte tagits med i denna studie då de dels är svåra att standardisera, dels är svårt att bedöma hur många företag som omfattas.

Den direkta kostnaden för en tredagarskurs är i snitt ca 15 000 kr per person. I samband med utbildning så behöver den anställde lägga ca 32 timmar på studier, dvs tre (3) arbetsdagar plus en (1) arbetsdag för självstudier och förberedelser inför provet. Totalt innebär detta en kostnad på ca 28 000 kr per person.

3. **Teoretiskt kunskapsprov:** Efter utbildningen genomgår operatören ett kunskapsprov. Företag som certifierar ett större antal operatörer samtidigt kan anordna provtagningen på plats vilket innebär att två personer behöver sitta "tentavakt" under de 5 timmar som provet tar att genomföra. Alternativet är att sända i väg operatörer vilket innebär tillkommande kostnader för transport och eventuell övernattnig. Kostnad för tentavakter, transportkostnader och övernattningskostnader har inte tagits med i beräkningarna av samma skäl som ovan. När pannoperatören utför provet så tillkommer dock en förlorad arbetskostnad på ca 5 timmar för att genomföra provet vilket inkluderats i beräkningarna.

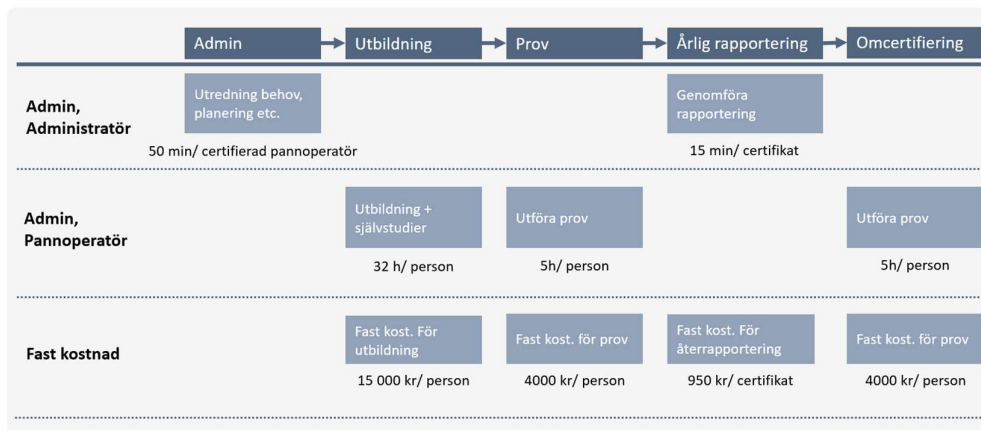
Den direkta kostnaden för att utföra kunskapsprovet ligger enligt certifieringsorganens hemsida på i snitt ca 4 000 kr per person, vilket även ligger i linje med de uppgifter som erhållits i samband med intervjuerna. Det ska noteras att om en individ inte får godkänt prov och behöver göra om provet, så blir det samma kostnad igen dvs det ingår inte omprov i avgiften som certifieringsorganen tar ut.

Den totala kostnaden för att genomföra provet samt inklusive den förlorade arbetskostnaden uppgår därmed till ca 6000 kr per certifierad pannoperatör.

4. **Ansökan om certifikat:** När operatören fått ett godkänt resultat på provet så behöver en administratör eller individen själv ansöka om ett certifikat. Detta medför enligt intervjuerna ingen större administration och eventuella kostnader har därför inte inkluderats.
5. **Tar emot certifikat:** Individen och företaget tar i ett nästa steg emot certifikat som påvisar att pannoperatören har den kompetens som krävs. Certifikatet redovisar vilken/ vilka panna/pannor som operatören får övervaka.
6. **Årlig rapportering:** Arbetsgivaren ska årligen skicka in en rapport till det valda certifieringsorganet. Totalt tar det ca 15 min per certifikat att genomföra den årliga rapporteringen för en administratör, inklusive att ladda ner mall, fylla i och skicka underlaget till certifieringsorganet via mejl alternativt via en digital portal. Utöver arbetskostnad så tar certifieringsorganen även ut en avgift på ca 950 kr per certifikat i snitt. Totalt innebär det en kostnad på 1 100 kr per certifikat per år.
7. **Omcertifiering:** Giltighetstiden för certifiering är 5 år. Den certifierade pannoperatören behöver utföra kunskapsprovet igen innan datumet på certifieringen har utgått. När en individ omcertifierar sig så blir det samma kostnader som steg 3, dvs 6 000 kr för provtagning och förlorad arbetstid.

Nedan är en sammanfattning av processen och dess olika moment, inklusive tidsuppskattning för respektive processteg.

Process 3: Sammanfattning - Detaljerad process för certifiering

4 Kostnader för att följa regelverket

För att ge en bild av vad den totala kostnaden för ett företag blir, redovisas i ett första steg vad det kostar att certifiera en (1) pannoperatör. I ett nästa steg redovisas kostnader per panna utifrån ett antagande hur många certifierade pannoperatörer som behövs per panna. Båda scenariona tar sin utgångspunkt i de genomförda intervjuerna. Respektive scenario jämförs sedan också med den konsekvensutredning som Arbetsmiljöverket genomförde 2016, men med priser och avgifter justerade till dagens nivå.

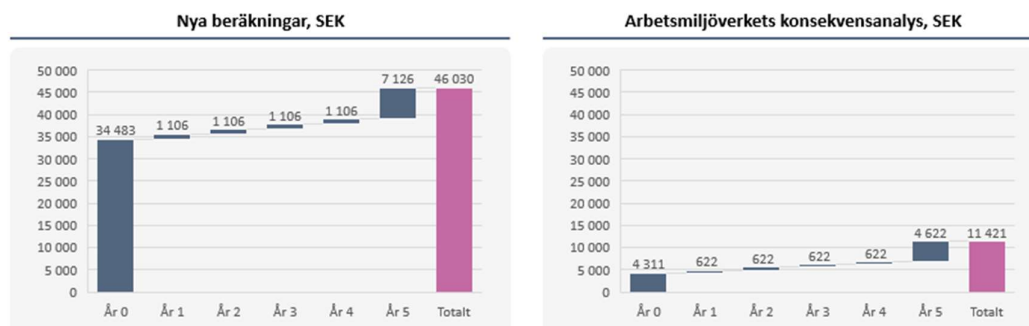
4.1 Kostnad för att följa regelverket per certifierad pannoperatör

För att beräkna den totala kostnaden för att certifiera en (1) pannoperatör så har ett antal nyckeltal använts. De siffror som står under Arbetsmiljöverket är de uppgifter som användes i deras konsekvensutredning men justerade till dagens prisnivåer.

	Nya beräkningar	Arbetsmiljöverket
Lönekostnad, administratör/ servicechef, SEK/h	622	622
Lönekostnad, pannoperatör, SEK/h	404	na
Utredning behov, planering etc. admin, SEK	Ca 50 min	0
Utbildningskostnad, SEK	15 000	0
Utbildning, antal timmar	32	0
Prov, SEK	4 000	4 000 ⁶
Prov, antal timmar	5	0
Löpande dokumentation, antal timmar	0	0,5
Återrapportering, SEK	950	0
Återrapportering, antal timmar	0,25	1
Omcertifiering, SEK	4 000	4 000
Omcertifiering, antal timmar	5	0

För att fånga upp de totala kostnaderna för dels certifiering, dels löpande kostnader beskrivs nedan kostnaderna över en femårsperiod.

Graf 1: Kostnader för att certifiera en (1) pannoperatör under en femårsperiod

⁶ I Arbetsmiljöverkets konsekvensutredning så anger de en kostnad för provet om 1 500 kr, detta gjordes i samråd med certifieringsorganen då de uppskattade att det skulle vara kostnaden. I denna utredning har det identifierats att den kostnaden är betydligt högre, ca 4000 kr i snitt. Vi har använt denna siffra för att få en korrekt jämförelse.

Utifrån Arbetsmiljöverkets analys skulle dagens kostnader uppgå till ca 11 000 kr över en femårsperiod. Den uppdaterade beräkningen pekar på en betydligt högre kostnad om ca 46 000 kr för certifiering, att hantera den årliga rapporteringen samt omcertifiering.

Skillnaden mellan beräkningarna är framför allt:

- Arbetsmiljöverket har inte tagit till hänsyn att det kräver ett förarbete för en administratör/servicechef att utreda behov av antal certifierade pannoperatör, planera utförandet för att certifiera samt budgetera för kostnaden.
- Arbetsmiljöverket har inte tagit till hänsyn att utbildning är nödvändigt för att en pannoperatör skall få ett godkänt prov. Utifrån hur provet är utformat så menar företagare att en utbildningskostnad är oundviklig, då provet är så pass svårt och komplicerat.
- Arbetsmiljöverket har inte tagit till hänsyn att det blir en förlorad arbetskostnad då det tar arbetstid för pannoperatören att genomföra prov samt utbildning.
- Till sist så har Arbetsmiljöverket inte heller tagit till hänsyn att certifieringsorganen tar ut ytterligare avgifter, exempelvis så tar samtliga organ ut en avgift för att skicka in den årliga återrapporteringen och det finns även de som tar ut en avgift för att få ett behörighetskort.

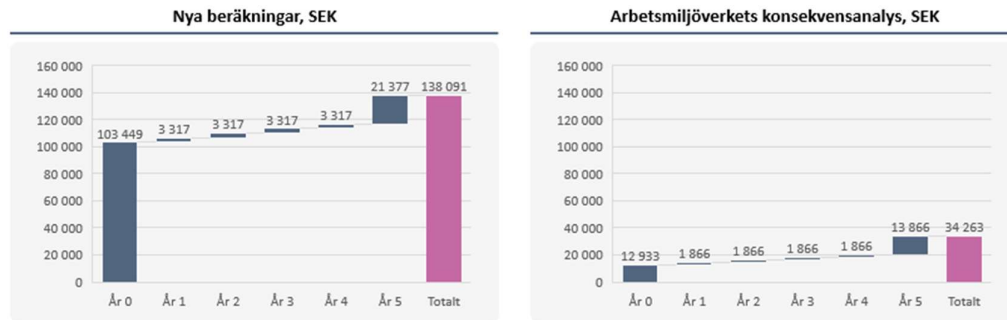
4.2 Kostnad för att följa regelverket per panna

Regelverket innebär i teorin att endast en (1) pannoperatör som deltar i övervakningen behöver vara certifierad. I praktiken kan det utifrån intervjuerna konstateras att det inte räcker. Arbetsgivaren behöver ta hänsyn till att den certifierade pannoperatören kan vara frånvarande (semester, vab, sjukdom etc.) samt att en del företag också har ett jourupplägg vad gäller övervakning av panna. Utöver frånvaro så innebär det även en risk att enbart ha en certifierad pannoperatör om den personen till exempel plötsligt skulle besluta sig för att avsluta sin anställning.

Hur många pannoperatörer som respektive företag anser sig behöva certifiera varierar men baserat på intervjuerna är det inte orimligt med upp till tre (3) certifierade pannoperatörer per panna. Detta skiljer sig jämfört med Arbetsmiljöverkets utredning där endast en certifierad pannoperatör per panna antogs.

Räknat per panna innebär detta ytterligare och betydande högre kostnader. Kostnaden per certifierad pannoperatör är densamma som i 4.1, men kostnaden per panna blir ca 138 000 kr över en femårsperiod med antaganden om att det behövs tre (3) certifierade pannoperatörer per panna. Av den totala kostnaden på 138 000 kr så är ca 80% hänförligt till första året där den största kostnaden är för att genomföra utbildning för att klara kunskapsprov.

Graf 2: Kostnader per panna under en femårsperiod

Vid Arbetsmiljöverkets konsekvensutredning uppgår den totala kostnaden till ca 34 000 kr under en femårsperiod med dagens prisnivåer samt med tre pannoperatörer, dvs en skillnad på ca 104 000 kr över en femårsperiod.

4.3 Kostnader som inte tagits med i beräkningar

Som tidigare nämnts så uppkommer kostnader som är svåra att uppskatta, både vad gäller standardiserad nivå samt hur många företag som skulle omfattas. Dessa är:

- Transport till och från eventuell utbildning
- Transport till och från provtagning
- Hotellövernattning om utbildning/ provtagning är långt ifrån bolagets lokalisering
- Om provtagning görs på plats tillkommer kostnad för tentavakter
- Kostnad för omprov, enligt inrapporterade siffror till Arbetsmiljöverket så är det i snitt ca 60% som får ett godkänt resultat⁷.

Totalt sett är därför de här uppskattade kostnaderna sannolikt något högre, totalt sett bedöms uteslutandet av dessa kostnader inte påverka de övergripande slutsatserna.

5 Bedömning av de totala kostnaderna för att följa regelverket kring certifiering av pannoperatörer

5.1 Inledning

Bedömningen av regelverkets totala kostnader för företagen tar sin utgångspunkt i det uppskattade antalet pannor som redovisades i Arbetsmiljöverkets utredning. För att få en jämförelse så har samma antaganden om antal pannor använts i denna utredning.

Arbetsmiljöverkets uppskattning utgick ifrån antal besiktningsskyldiga pannor. Det ska dock noteras att eftersom intervallet mellan besiktning varierar för olika typer av pannor och därför är antalet ungefärliga. Utöver de besiktningsskyldiga pannor så finns även öppna pannor klass B som omfattas av

⁷ Resultat på prov är tagna från minnesanteckningar från samrådsmöten som hållits mellan Arbetsmiljöverket och certifierings-/kontrollorganen där dem rapporterat utfall av provresultat.

de nya reglerna, Arbetsmiljöverket uppskattar att det finns ungefär dubbelt så många som ingår i klass B, se fördelning under 5.2.

5.2 Uppräkningsbas och justeringar

Totalt uppskattat antal pannor uppgår till ca 14 500 st med följande uppdelning.

- Besiktningsskyldiga pannor, klass A: 3 100 st
- Besiktningsskyldiga pannor, klass B: 3 800 st
- Tidigare ej besiktningsskyldiga pannor, klass B: 7 600

5.3 Totala uppräknande kostnader

Den uppräknande totala kostnaden ska ses som indikativ. Anledningen till detta är att de intervjuer som gjorts inte täcker alla branscher eller företagsstorlekar. De värden/ nyckeltal som använts och som ingått i uppräkningsbasen är:

- Antal certifierade pannoperatörer per panna
- Kostnad för planering och förarbete
- Utbildningskostnad
- Kostnad för kunskapsprov
- Kostnad för den årliga rapporteringen
- Arbetstid som går åt att genomföra de olika aktiviteterna
- 25% personalomsättning under 5 år

Sammantaget bedöms den totala kostnaden för certifiering av pannoperatörer enligt kraven i 6 kap 4 och 5 §§ AFS uppgå till ca 2,37 miljarder kronor över en femårsperiod. Av den totala kostnaden är ca 65% hänförligt till engångskostnad, resterande avser löpande kostnader och personalomsättning.

För att få en uppfattning om hur centrala antaganden slår på den totala kostnaden, har en känslighetsanalys genomförts:

- Justering av antal certifierade pannoperatörer per panna med +/- 1 operatör innebär att de totala kostnaderna antingen ökar till 3,16 miljarder eller minskar till 1,58 miljarder, dvs en procentuell förändring på ca +/- 33%.
- Justering av utbildningskostnad till 20 000 kr (3-dagarskurs+självstudier) alternativt 10 000 kr (1-dagskurs) innebär att de totala kostnaderna ökar till 2,64 miljarder kr eller minskar till 1,57 miljarder, dvs en procentuell förändring på ca +11% alternativt -34%.
- Justering av personalomsättning med +/- 5 procentenheter innebär att de totala kostnaderna ökar till 2,45 miljarder eller minskar till 2,30 miljarder kr, dvs en procentuell förändring på ca +/- 3%.

6 Kvalitativa aspekter på AFS:s regelverk kring certifiering av pannoperatörer

6.1 Kompletterande observationer

I samband med intervjuerna har en mer öppen fråga ställts kring hur företagen ser på lagstiftningen och processen som krävs för att tillhandahålla certifiering för pannoperatör/er. Nedan görs en sammanfattning av de kvalitativa observationerna:

- Certifiering av en eller ett antal pannoperatörer blir ytterligare en aktivitet som ska ske utöver att arbetsgivaren ska säkerställa att samtliga pannskötare ska lära sig den typ av panna som bolaget har. Detta krav fanns redan innan omarbetningen av föreskrifterna.
- Certifieringsprovet anses vara för brett och innebär i de flesta fall att operatören måste utbilda sig på typer av pannor som företaget inte hanterar. Om provet skulle fokuseras till vad som faktiskt är relevant för de pannor som de intervjuade företagen hanterar bedömer flera av de intervjuade att tid för utbildning och prov skulle kunna halveras.
- Flera företag lyfter också att den breda utbildningen i sig innebär att man "utbildar åt andra företag" vilket ger en merkostnad men också ökar risken för att operatören slutar efter genomförd utbildning.
- Många pannoperatörer saknar studievana vilket leder till ökad oro över att de inte ska klara provet och i förlängningen riskera att inte vara kvalificerad. Flera av de intervjuade menar att detta i sig kan vara ett psykosocialt problem och att det finns exempel där operatörer själva har sagt upp sig på att de inte klarat provet.
- Flera av de intervjuade företagen jämför med regelverket kring exempelvis ATEX och truckkort där upplägget på utbildning/ certifiering anses bättre. Vad gäller exempelvis ATEX så görs först en riskbedömning av en kvalificerad person för att företaget sedan ska kunna utbilda personal utifrån företagets unika förutsättningar. Det avslutande provet är sedan anpassat efter respektive företags situation vilket ger bättre förutsättningar för de personer som examineras.
- När ett företag köper in en panna så ingår utbildning av personalen på den aktuella pannan. I kombination med förebyggande aktiviteter bl a genom de besiktningar som enligt regelverket ska göras regelbundet, har flera företag lyft att nyttan med certifiering är begränsad.
- De befintliga certifieringsorganen har en väldigt stor roll då de utgör besiktningsorgan, erbjuder utbildning för certifiering av pannoperatörer, utför kunskapsprovet samt är ansvarig aktör för att samla in årsrapporteringen. Utöver att de har en stor roll så tar certifieringsorganen ut avgifter för samtliga av dessa aktiviteter. Flera företag lyfter risken att incitamenten för certifieringsorganen att göra uppdragen mer omfattande än vad de skulle behöva vara ökar.

7 Sammanfattning och slutsatser

Samtliga intervjuade företag har förståelse för att kunskap krävs och är i grunden positiva till utbildning och att krav ställs på operatörerna. Den nuvarande omfattningen gör dock hanteringen onödigt dyr, att utbildningen inte alltid är helt relevant för det aktuella företaget samt att den innebär andra risker inom personalområdet.

Utifrån studien har framför allt tre förslag identifierats som skulle underlätta för företagen i certifieringsprocessen:

1. Anpassa utbildningsnivån samt provet till den typ av panna som företaget innehar.
2. Se över om provet är nödvändigt och isåfall anpassa det till den aktuella personalens förutsättningar.
3. Analysera hur kompetens säkerställs inom andra områden (t ex ATEX) och överväg om det finns möjlighet att införa liknande struktur även inom certifiering av pannoperatörer.

Att kostnaden för certifiering av pannoperatörer enligt studien är så pass hög, beror sannolikt till del också på det sätt man valt att införa certifieringen på. Det har inom ramen för studien inte blivit tydligt att implementeringen av lagstiftningen i sig blir bättre jämfört med t ex ATEX. Vid en översyn av regelverket bör strukturen ses över och erfarenheter från andra certifierings- och utbildningsprocesser med en mer företagsspecifik analys utgöra utgångspunkten för ett vidare arbete.

På ett mer allmänt plan kan också konstateras att de konsekvensutredningar som görs i samband med att lagstiftningen tas fram generellt är bra och tillför nytta, men att det aktuella exemplet pekar på vikten av helhetssyn, dvs. säkerställa att man i arbetet också tar hänsyn till kostnader som tillkommer som inte är direkt hänförliga till lagstiftningen men som blir en oundviklig konsekvens. För det krävs att lagstiftare och utredare tar en mer fördjupad kontakt och mer aktivt involverar företag som omfattas av lagstiftningen redan under utredningsfasen.